

Dkt. Gary Yates, Kitabu cha 12, Kipindi cha 5, Amosi, Mgogoro wa Ashuru kama Usuli Wake

© 2024 Gary Yates na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Gary Yates katika mfululizo wake wa mihadhara kuhusu Manabii Wadogo. Huu ni mhadhara wa 5 kuhusu Amosi, Mgogoro wa Ashuru kama Usuli Wake.

Tuko katika kipindi cha tano cha somo letu la Manabii Wadogo, na tumeandaa jukwaa kwa nyenzo za utangulizi.

Sasa, tutaanza kujifunza vitabu vya Manabii Wadogo. Tutaanza na kitabu cha Amosi. Nataka kuanza kwa kuelezea kwa nini tutaanza na Amosi.

Katika masomo yetu kadhaa yaliyopita, tulizungumzia Kitabu cha 12 jinsi kulivyo na umoja wa kifasihi katika vitabu hivi kumi na viwili, na ukweli kwamba hili lilitambuliwa na Wayahudi angalau miaka mia mbili kabla ya wakati wa Kristo. Lakini tunapoangalia vitabu vya kila kimoja, badala ya kufuata mpangilio wa kisheria, tutafuata kimsingi mpangilio wa mpangilio. Utakumbuka kwamba vitabu vya kumi na viwili kimsingi vimepangwa kwa njia ya mpangilio wa mpangilio.

Vitabu vyote vyenye maandishi ya kihistoria na utangulizi hufuata mpangilio na mwendelezo wa msingi ambapo tunahama kutoka kipindi cha Ashuru hadi kipindi cha Babeli hadi kipindi cha baada ya uhamisho. Lakini pia kuna mipangilio ya kimaudhui. Huenda kukawa na sababu kwa nini kitabu cha Hosea kinawekwa mbele ili kuanzisha mada ya toba na uasi na mambo hayo yote.

Kimsingi, nabii wa kwanza kati ya hawa kuhudumu katika ufalme wa kaskazini wa Israeli alikuwa nabii Amosi. Tutaanza hapo pia. Kwa hivyo hapo ndipo tutakapoanza somo letu.

Kwa njia nyingi, Amosi ni nabii wa mfano. Kwa hivyo nadhani ni mahali pazuri kwetu kupata mwelekeo na uelewa katika kile ambacho manabii hawa wanahusu na ujumbe wao ulikuwa kwa watu wa Israeli. Kumbuka, tunapopitia kitabu cha kumi na wawili, kuna kundi la manabii wa Ashuru katika karne ya nane ambao wanawahubiria watu wa Israeli kaskazini, Yuda kusini, kuhusu mgogoro huu wa Ashuru.

Manabii wa kaskazini watajumuisha Amosi na Hosea. Yona pia ni nabii katika ufalme wa kaskazini na ataishia kuhubiri katika jiji la Ninawi lenyewe. Mika na Isaya ni manabii wa karne ya nane wa kusini wakihubiri katika ufalme wa Yuda.

Kisha katika Kitabu cha 12, tuna kundi la manabii wanaoshughulikia mgogoro wa Babeli. Kisha, manabii wanne wa mwisho watakuwa watu ambao Mungu aliwatuma

kwa jumuiya ya baada ya uhamisho ili kuhubiri na kufundisha. Kwa hivyo ninachotaka kufanya ni kuanza na Amosi, aina ya mwanzo wa huduma ya manabii wadogo, kuzungumzia mgogoro wa Ashuru na kwa nini huo ulikuwa wakati muhimu katika historia ya Israeli na kile kilichokuwa kikiendelea, kwa nini Mungu aliwatuma manabii hawa na dhamira yao na kusudi lao lilikuwa nini.

Mungu aliwainua manabii wa kitambo katika karne ya nane kwa sababu kulikuwa na mgogoro wa kitaifa uliokuwa ukikabili Israeli. Huko nyuma wakati wa Musa katika Kumbukumbu la Torati sura ya 18, mstari wa 5, 18-15, Mungu alimwambia Musa kwamba angewainua nabii kwa ajili ya watu wa Israeli. Tuliangalia mstari huo katika video yetu ya utangulizi, na tuliona kwamba kinachoendelea hapo ni kwamba Mungu anaahidi kwamba atawainua manabii mfululizo kwa ajili ya watu wa Israeli ili kuwatangazia, kuwatangazia neno la Mungu, ili kimsingi watekeleze kwa ajili ya Israeli jukumu lile lile ambalo Musa alikuwa amewafanyia watu katika hatua zao za ukuaji.

Katika siku za mwanzo za ofisi ya manabii kama vile Samweli, Nathani, Eliya, na Elisha kimsingi watakuwa wahudumu kwa wafalme. Lakini katika karne ya nane, huduma ya manabii, na sababu ya sisi kuwa na kuibuka kwa manabii hawa wanaoandika ambao ujumbe wao umeandikwa katika orodha ya Kiebrania, ni kwamba sasa kuna mgogoro wa kitaifa. Wanahubiri si kwa wafalme pekee.

Sio tu watungaji wafalme katika Israeli. Wanawahubiria watu na wanawaita watubu kabla ya mgogoro huu mbaya wa kitaifa kuja. Jambo linalokuja akilini Amosi anapotekeleza huduma yake ni kwamba taifa la Ashuru linakuwa himaya yenye nguvu.

Wanatazamia Magharibi kupanua himaya hii na hiyo itajumuisha Israeli na Yuda na mataifa yote ya Siria, Palestina. Kabla hatujafika karne ya nane, ni muhimu kuelewa kwamba Israeli ilikuwa na historia ya awali na Ashuru ambayo ilienea hadi karne ya tisa. Nataka kutaja matukio machache tu.

Mnamo mwaka 853 KK, tunajua kwamba Mfalme Ahabu na muungano wa wafalme kutoka Syria, Palestina walikuwa wamepigana na jeshi la Ashuru na kimsingi walipigana nao hadi wakasimama katika Vita vya Qarqar. Tayari katika hatua hiyo, Ashuru inaangalia Magharibi na wafalme wa Ashuru walioshiriki katika vita hivi wanadai ushindi mkubwa. Lakini ukweli ni kwamba hawakuendelea zaidi katika Syria, Palestina.

Uwezekano ni kwamba Ahabu na wafalme hawa wengine kutoka Syria, Palestina, muungano huu, waliweza kuhimili Waashuri wakati huu na kuzuia Israeli kuwa shabaha ya uvamizi zaidi wa Waashuri. Jambo la kuvutia kuhusu kitabu cha Wafalme ni kwamba Ahabu anakumbukwa hapo kama mfalme mbaya zaidi kuliko Israeli.

Alimwoa Yezebeli, mwanamke huyu mwovu aliyeendeleza ibada ya Baali katika ufalme wa kaskazini wa Israeli.

Kwa hivyo, kitabu cha Wafalme hakitaji hata kidogo mafanikio haya muhimu huko Qarqar, labda kwa sababu mwandishi wa Wafalme hataki kumpa sifa kwa chochote. Lengo kuu katika Wafalme ni la kitheolojia zaidi kuliko la kihistoria tu. Kwa hivyo Ahabu, mafanikio haya makubwa ya kijeshi ya kuhimili jeshi la Ashuru hata hayajatajwa hapo.

Hata haikumbukiki, lakini imeorodheshwa katika maandishi ya Waashuru na katika kumbukumbu za Waashuru. Kwa hivyo tunajua kwamba mnamo 853, Ahabu alileta magari ya vita na idadi kubwa ya wanajeshi kwenye vita hivi, na alisaidia muungano huu wa wafalme kutoka Syria na Palestina kuhimili Waashuru. Hata hivyo, miaka 12 baadaye mnamo 841 KK, tunajua kwamba mrithi wa Ahabu Yehu analazimika kutoa kodi na kujisalimisha kwa mfalme wa Ashuru Shalmanesa.

Mojawapo ya ugunduzi wa akiolojia wa kuvutia zaidi nje ya Biblia katika Obelisk Nyeusi ni picha ya Mfalme Yehu akiinama mbele ya mfalme wa Ashuru na maandishi yanayomhusu akiwaletea Waashuri kodi hii. Katika hatua hii, kile kinachoanza kutokea kwa sababu ya uovu na uasi na dhambi na uasi wa wafalme wa Israeli na watu wa Israeli, laana za agano za Kumbukumbu la Torati 28 tayari zinaanza kutumika. Mungu alikuwa akiwatumia Waashuri kuwaadhibu watu wake wasiotii.

Katika hatua hii, nadhani Mungu anapiga risasi kwenye upinde wa watu wake, akiwaonya na kuwakumbusha hitaji la kutubu na kurekebisha mambo naye. Kwa hivyo hiyo ndiyo historia tunaporudi nyuma katika karne iliyopita, hadi karne ya tisa. Jambo la kuvutia ni kwamba baada ya kuwaadhibu, Mungu pia, kufuatia wakati wa Ahabu na Yehu, alikuwa ameyonesha rehema na huruma ya ajabu kwa watu wa Israeli kwa sababu alikuwa amewapa ahueni kutoka kwa utawala huu wa kimataifa kutoka kwa mipango ya kifalme ya Waashuri na alikuwa amewapa fursa ya mwisho, naamini, ya kubadilisha mkondo wao, kubadilisha njia zao, na kubarikiwa kikamilifu kwa njia ambayo alikuwa amewapangia mwanzoni.

Ufalme wa Ashuru ulianguka kwa muda mrefu. Kwa takriban miaka 50 au 75, ufalme wa Ashuru ulikuwa ukishughulika na matatizo yake ya ndani. Kulikuwa na matatizo ya kifedha.

Kulikuwa na uvamizi kutoka kwa mataifa mengine karibu na Ashuru. Waashuri, wafalme wa Ashuru, na majeshi ya Ashuru walilazimika kushughulikia mambo karibu na nyumbani. Mungu alikuwa amemwinua mfalme katika ufalme wa kaskazini wa Israeli ambaye alikuwa na utawala mrefu na uliofanikiwa zaidi kuliko wafalme hawa wote.

Jina lake lilikuwa Yeroboamu II. Tunasoma katika 2 Wafalme sura ya 14 kwamba Yeroboamu alikuwa ameweza kupanua mipaka ya Israeli zaidi ya chochote walichowahi kukipitia wakati wa utawala uliogawanyika. Kwa miaka kadhaa, Israeli pia ilikuwa imehusika katika mgogoro na jirani yao wa karibu, Washami au Washami.

Yeroboamu alikuwa amepanua mipaka na mipaka ya Israeli. Nabii Yona, ambaye tutamjifunza baadaye katika kozi hii, nabii Yona alikuwa nabii aliyemtangazia Yeroboamu kwamba Mungu angemruhusu kupanua mipaka ya Israeli. Tunaelewa kutokana na kusoma 2 Wafalme 14 kwamba sababu ya baraka hii ambayo Mungu aliwapa Israeli haikuwa kwamba kulikuwa na uamsho wa kitaifa.

Haikuwa kwamba watu wa Israeli walikuwa wameondoa ghafla uasi wao na walikuwa wakimfuata Bwana. Ilikuwa tu ukweli kwamba Mungu alikuwa akiwaonyesha watu wake rehema na neema. Yeroboamu wa Pili alikuwa na utawala uliodumu kwa zaidi ya miaka 40.

Haikuwa kwa sababu Yeroboamu wa Pili alikuwa mfalme mcha Mungu. Kwa kweli, tungefikiria tena katika Wafalme kwamba kungekuwa na ripoti ndefu zaidi kuhusu mfalme huyu kwa kuzingatia ukweli kwamba labda alikuwa mfalme aliyefanikiwa na mwenye ufanisi zaidi wa Israeli, mfalme aliyetongoza Israeli hadi kipindi chake kikubwa cha ustawi. Lakini yote ambayo 2 Wafalme 14 itatuambia kumhusu, tunapata mistari michache.

Inasema katika 2 Wafalme 14, mstari wa 24, alifanya yaliyo maovu machoni pa Bwana. Hakuacha dhambi zote za Yeroboamu wa Kwanza, mwana wa Nabothi. Kwa hivyo, muhimu katika Wafalme, tena, kama ilivyokuwa kwa Ahabu, si mafanikio yake ya kisiasa, si ustawi ambao Israeli walifurahia wakati huu.

Ni ukweli tu kwamba alifanya yaliyo maovu machoni pa Bwana. Wafalme wote wa Israeli, kauli hiyo, waliendelea katika dhambi za baba yao Yeroboamu itakuwa kweli kwao. Kwa hivyo, ukweli kwamba Mungu alirejesha mipaka ya Israeli, ukweli kwamba Mungu aliwapa ahueni ya muda kutoka kwa Waashuri, haikuwa kwa sababu ya haki ya Israeli.

Ilikuwa ni kwa sababu ya rehema ya Mungu na neema ya Mungu. Tayari tumezungumzia mengi kuhusu laana za agano, Mambo ya Walawi 26 na Kumbukumbu la Torati 28, lakini Mungu hakushughulika na watu wake kulingana na kanuni kali ya kulipiza kisasi. Yeye si Mungu tu anayesema, fanyeni hivi. Nitawabariki.

Mungu anaonyesha rehema kwa ufalme wa Kaskazini na ufalme wa Kusini kwa njia ya ajabu licha ya mamia ya miaka ya kutotii na uasi dhidi yake. Kwa hivyo Bwana atawaonyesha rehema watu wa Israeli. Mungu alifanya vivyo hivyo kwa ufalme wa Kusini wa Yuda kwa sababu mara nyingi itatuambia katika Wafalme, licha ya uovu wa mfalme wa ukoo wa Daudi, Mungu alimwachia Daudi taa kwa sababu Mungu alikuwa

ametoa ahadi ya agano kwamba angeanzisha kiti cha enzi cha Daudi na wana wa Daudi wangetawala milele.

Kwa hivyo, wakati wa Yeroboamu sura ya pili, ya pili ya Wafalme, mstari wa 14, mstari wa 26 utasema hivi, na angalia msisitizo na angalia kauli iliyotolewa hapa kuhusu neema na rehema ya Mungu. Inasema hapo, Bwana aliona mateso ya Israeli na akaona kwamba mateso ya Israeli yalikuwa machungu sana. Sawa.

Athari ya awali ya uvamizi wa Waashuru dhidi ya Syria-Palestina tayari imetokea. Mgogoro ambao Waisraeli wamekuwa nao na Washami kwa muda mrefu, kushindwa, kupoteza eneo, na hali ngumu ya maisha iliyotokea kutokana na hilo. Bwana aliona kwamba mateso ya Israeli yalikuwa machungu sana.

Kwa maana hapakuwa na mtu aliyebaki, mfungwa au huru, wala hapakuwa na mtu wa kuwasaidia Israeli. Kwa hivyo, wakati huu, ambapo hapakuwa na njia ambayo Israeli wangeweza kujiondoa katika tatizo hili, Mungu aliwaonyesha Israeli rehema. Mstari wa 27, lakini Bwana hakuwa amesema kwamba angelifuta jina la Israeli chini ya mbingu.

Kwa hivyo, aliwaokoa kwa mkono wa Yeroboamu, mwana wa Yoashi. Kwa hivyo, nadhani ni muhimu kwetu kukumbuka kwamba kabla ya mgogoro wa Ashuru katika karne ya nane, tayari tumekuwa na mfano mwingine wa neema na rehema ya Mungu. Mungu aliwapa watu ahueni wakati wa Yeroboamu wa Pili na Israeli walifurahia wakati huu wa ajabu wa ustawi, baraka na utajiri, tofauti na kitu chochote walichokuwa wamepitia katika historia yao ya awali.

Huko kusini, katika ufalme wa kusini wa Yuda, Mungu pia alikuwa ameubariki ufalme huo. Mwanzoni mwa karne ya nane, kulikuwa na mfalme huko Yuda, Uzia, ambaye alikuwa na utawala mrefu na wenye mafanikio. Yuda imefurahia wakati wa ustawi mkubwa.

Ni katika mwaka ambao Uzia anakufa ndipo tunajifunza katika kitabu cha Isaya kwamba Mungu anamwita Isaya kwenye huduma yake kwa sababu watu wamepitia utawala wa mfalme huyu mrefu na aliyefanikiwa. Wamemtegemea kuwa mfadhili wao. Na atakapokufa, ufalme wa Yuda pia unahitaji ukumbusho, Bwana ndiye mfalme wenu.

Amekupa wakati huu wa baraka, lakini umemwacha. Nini kitatokea katika siku za usoni? Kwa hivyo, Israeli ilifurahia ustawi mkubwa kabla ya kuibuka kwa manabii wa kitamaduni katika karne ya nane. Sasa, je, ustawi huo na baraka zote, upanuzi wa mipaka na mipaka ya Israeli, unabii chanya ambao Yona alikuwa amewapa watu, na hatimaye kuwarudisha kwa Mungu? Tunafikiri kwa kuzingatia kile Mungu alichowafanyia, kwa kuzingatia baraka, ukweli kwamba haikustahili, je, hiyo iliwaongoza watu kutubu? Na nadhani tunajua mioyo ya wanadamu vya kutosha

kujua kwamba katika nyakati mbalimbali katika Agano la Kale, kila wakati Israeli ilipopata ustawi mkubwa, badala ya kuwaongoza kwa Mungu na kuwaongoza kutambua kwamba Mungu ametubariki, Mungu ametupa nchi hii nzuri, Mungu ametimiza ahadi zake kwetu licha ya ukweli kwamba hatukustahili.

Badala ya kutoa shukrani, kilichowafanya watu wa Israeli kufanya ni kumweka Mungu kama kitovu cha maisha yao, kumsahau, kuweka tumaini lao kwa wafalme wao na kwa viongozi wao wa kibinadamu badala ya Bwana. Na badala ya Mungu kuwa kitovu cha maisha yao, utajiri wao, ustawi wao, faraja yao, mambo hayo yote yakawa kitovu. Kitabu cha Kumbukumbu la Torati kiliwaonya watu wa Israeli, na Musa anawaambia watu hivi kwa busara sana kabla hawajaingia katika nchi, kuwa mwangalifu mnapoingia katika nchi, na mnafurahia baraka zote za nchi, mnafurahia nyumba ambazo Mungu amewaandalia, miji ambayo Mungu amewapa.

Uko mahali hapa ambapo ni nchi ya maziwa na asali. Kuwa mwangalifu usimsahau Bwana. Na nadhani katika maisha yetu wenyewe, tunatambua kwamba wakati wowote tunapokuwa na kila kitu tunachohitaji, wakati wowote tunapokuwa vizuri, kuna tabia ya kutambua, au kuna tabia ya kusahau kwamba hatimaye tunamtegemea Mungu kwa kila kitu.

Na badala ya baraka hiyo kutuongoza hatimaye kumfuata Mungu na kumtumikia na kushukuru kwa yote aliyotupa, kuna tabia ya kutoshukuru. Na kuna tabia ya kuzingatia utajiri au mali tulizonazo badala ya kumweka Mungu kwanza katika maisha yetu. Na nadhani ustawi wa kimwili ambao tumeufurahia kama Wamarekani na ustawi wa watu wenye haki kwa ujumla katika nchi za Magharibi mara nyingi umekuwa kitu ambacho kimetupeleka mbali na Mungu.

Hilo ndilo lililotokea katika Israeli ya kale pia. Na kwa hivyo, nataka ufikirie kuhusu ugumu wa huduma ya nabii kama Amosi. Israeli inatoka katika wakati huu, wako mwishoni mwa kipindi hiki katika historia yao ambapo wamefurahia ustawi huu mkubwa.

Huko Yuda, kumekuwa na uzoefu kama huo wa baraka na ustawi chini ya utawala wa Uzia. Ilikuwa vigumu kiasi gani kwa nabii kama Amosi au nabii kama Isaya au Mika huko Kusini? Ilikuwa vigumu kiasi gani kwao kusema, ustawi huu ambao umeufurahia, unakaribia kufikia mwisho. Na usichokijua ni kwamba unapofurahia wakati huu mzuri na wakati huu, wakati umekuwa wakati wa baraka na ustawi wa kitaifa, usichokielewa ni kwamba maafa yanakaribia.

Na Mungu anakaribia kumwinua katikati ya karne ya nane baada ya utawala wa Yeroboamu na kila mfalme atakayekuja baada ya Yeroboamu. Nasaba yake itaisha muda mfupi baada ya wakati huo. Na kisha kila mfalme atakayekuja baada yake atakuwa dhaifu na asiyefaa, na hatimaye watatawaliwa na Waashuri.

Ilikuwa vigumu kiasi gani kama nabii, Amosi, kuingia katika eneo la tukio na kuwashawishi watu kuhusu hukumu iliyokuwa karibu kuja? Naweza kufikiria jinsi watu walivyopitia wakati huu wa ustawi usio wa kawaida, wangukuwa wakisema, Amosi, unazungumzia nini? Kwa nini wewe ni mtu wa kutisha sana? Tumefurahia wakati huu mkuu wa baraka za kitaifa. Kwa nini Mungu sasa atatuadhibu? Lakini hiyo ilikuwa kazi ya manabii wa kitambo. Katika uharaka wa ujumbe, nguvu ya ujumbe, wakati mwingine hasira ya ujumbe, usemi mkali, maji meupe ya ghadhabu ya Mungu ambayo tulizungumzia hapo awali.

Sababu ya hilo ni kwamba manabii wanapaswa kuwaamsha watu ambao wamepitia wakati huu wa baraka za ajabu. Na sasa ni wakati wa hukumu kuja. Paul Gilchrist anasema hivi.

Anasema kwamba uasi wa Israeli ulikuwa kichocheo cha ubeberu wa Ashuru. Tunaweza kuangalia sababu zote, kisiasa na kijeshi, kwa nini Waashuri wakawa himaya kuu katikati ya karne ya nane. Lakini sababu ya kitheolojia, maelezo ya kitheolojia, kile Agano la Kale linatuambia kuhusu hili, ni kwamba Mungu atainua himaya hii kubwa.

Mungu atawainua wafalme wa Ashuru kwa mipango na matamano yao ya kibeberu kwa sababu hatimaye Mungu atatumia taifa hili. Mungu atawatumia watu hawa kuiadhibu Israeli na kuiadhibu Yuda kwa kutokuwa waaminifu kwao katika agano. Katika mwaka wa 745, huu ni mwaka muhimu katika majadiliano haya yote.

Katika mwaka wa 745, mtawala mpya mwenye nguvu anatokea Ashuru na jina lake ni Tiglath-Pileser III. Tiglath-Pileser III atakuwa mwanzilishi wa himaya ya Neo-Ashuru iliyodumu kwa miaka 125. Tiglath-Pileser alikuwa kiongozi mkuu.

Alikuwa mfalme mwenye nguvu. Alikuwa msimamizi mzuri. Mojawapo ya mambo kuhusu Waashuri haikuwa tu ufanisi na nguvu na uwezo wa jeshi lao, bali pia ujuzi wa kiutawala ambao viongozi wa Waashuri walitumia jeshi hilo.

Mungu atamtumia mtawala huyu mpya mwenye nguvu na himaya anayoianzisha ili hatimaye kuleta adhabu ya Israeli, uhamisho wa Israeli katika karne ya nane KK. Nabii Isaya atazungumzia hili katika Isaya sura ya 10. Atazungumzia jinsi Mungu anavyotumia himaya ya Ashuru kama chombo chake cha hukumu kwa watu wa Israeli.

Ningependa kuangalia kifungu hicho. Isaya sura ya 10, mstari wa 5, Bwana anasema, Ee Ashuru, fimbo ya hasira yangu, fimbo iliyo mikononi mwao ni ghadhabu yangu. Kwa hivyo, Bwana anasema, jeshi la Ashuru si tu mashine yenye nguvu ya kijeshi ambayo Tiglath-Pileseri III amejenga.

Jeshi la Ashuru hatimaye ndilo chombo changu cha kuleta adhabu yangu. Kwa hivyo Tiglath-Pileser anaanzisha himaya ya Neo-Ashuru. Anaanza kutazama Magharibi tena, kama wafalme wa Ashuru walivyofanya katika karne ya tisa.

Matatizo ya ndani yameshughulikiwa. Ashuru ina nguvu, ina nguvu, ina nguvu tena. Itaanza kuhamisha majeshi yake na itaanza kutekeleza kampeni hizi huko Syria-Palestina.

Bwana anasema, Tiglath-Pileseri anaweza kuwa na mipango yake mwenyewe na nia yake mwenyewe. Yeye si kiongozi wa kijeshi tu. Yeye si mfalme mkuu tu.

Hatimaye yeye ndiye chombo changu kwa sababu mimi ni mtawala, hata juu ya mfalme huyu wa kipagani na hata juu ya majeshi haya ya kipagani. Nadhani mojawapo ya faida tunazopata tunaposoma manabii wa Agano la Kale leo ni kwamba tunakumbushwa kuhusu ukuu wa Mungu wa Israeli juu ya mambo yote yanayoendelea katika ulimwengu wetu wa leo. Yule ambaye hatimaye huamua kinachotokea katika ulimwengu wetu wa leo si viongozi wetu wa kisiasa.

Mara nyingi tunazungumzia kuhusu Rais wa Marekani kuwa mtu mwenye nguvu zaidi duniani, lakini tukilinganisha na Mungu, hatimaye nguvu zake si kitu. Mungu hutumia na kudhibiti na kuwasukuma wafalme wa dunia kufanya mapenzi yake na kufanya mipango yake. Kwa namna fulani, Mungu anasimamia ubao huu mkubwa wa chess.

Watawala wa kibinadamu na viongozi wa kibinadamu na serikali na majeshi na falme hatimaye wanawajibika kwa Mungu na wanawajibika kwa Mungu kwa mambo wanayofanya, kwa uovu wanaofanya, na kwa uovu wanaowajibika nao. Lakini Mungu, hata katikati ya uovu wao na dhambi zao na uasi wao, na hata wakati mwingine mataifa na falme zinapotikisa ngumi zao mbele za Mungu, Mungu bado anatimiza makusudi yake. Ninakumbushwa ninaposoma manabii kwamba Mungu alikuwa na udhibiti wa kile kilichokuwa kikiendelea duniani katika karne ya nane KK.

Tunaposoma magazeti yetu leo, tunapaswa kukumbushwa kwamba Mungu ana udhibiti wa kinachoendelea katika karne ya 21 katika ulimwengu wetu. Mambo yanayoendelea Mashariki ya Kati, Mungu anajua kuhusu hilo. Mungu ana udhibiti wa hilo.

Mambo yanayotokea katika nchi yetu na migogoro yote, mgogoro wa maadili, mgogoro wa kiuchumi, Mungu ndiye anayedhibiti hilo. Tunaweza kujifanya kwamba serikali yetu au kwamba majeshi yetu, hayo ndiyo majibu ya mwisho. Hata watu hao, hata nguvu hiyo hatimaye iko chini ya udhibiti wa Mungu.

Nabii Isaya atasema, Ashuru, ndio, wao ni taifa lenye nguvu, wao ni ufalme wenye nguvu, lakini hatimaye wao ni fimbo tu ninayotumia mkononi mwangu kufanya mapenzi yangu na kutimiza makusudi yangu. Nabii Yereemia, wakati wa mgogoro wa

Babeli, atakuja na kusema jambo lile lile kuhusu Nebukadreza na Wababeli. Katika Yeremia sura ya 27 na katika Yeremia 29, nabii Yeremia atasema, Nebukadreza ni mtumishi wangu.

Hiyo haimaanishi kwamba Nebukadreza alimjua Bwana. Hiyo haimaanishi kwamba Nebukadreza alikuwa na uhusiano na Mungu. Hiyo haimaanishi kwamba Mungu alikubali mambo yote ambayo serikali na jeshi la Babeli walifanya kwa sababu, hatimaye, wangehukumiwa na kuwajibika kwa hilo.

Lakini hatimaye, katika maana ya mwisho, Nebukadreza alikuwa mtumishi wa Mungu kwa sababu alikuwa akitekeleza kusudi la Mungu na nia za Mungu. Yeremia atasema katika Yeremia sura ya 50 kwamba Nebukadreza ni nyundo. Jeshi la Babeli ni nyundo ambayo Mungu anatumia kuwaadhibu watu wa dunia.

Ni sawa na kile Isaya anachosema hapa anaposema kwamba Ashuru ni fimbo ya hasira yangu na fimbo mkononi mwangu. Yeremia pia atazungumzia kuhusu Bwana ndiye shujaa ambaye hatimaye ataongoza majeshi ya Babeli dhidi ya Yerusalemu. Yeremia sura ya 21.

Na katika Yeremia 27, Mungu amempa Nebukadreza udhibiti wa falme za dunia. Amempa hata Nebukadreza udhibiti wa wanyama walio duniani. Na usemi wa Yeremia kimsingi unamwonyesha Nebukadreza kama Adamu mpya.

Mungu anamtumia mfalme huyu mpagani kutimiza makusudi yake. Lakini Yeremia pia atasema kwamba baada ya Mungu kutumia Babeli kuadhibu mataifa ya dunia, baada ya mataifa yote ambayo Nebukadreza atayashinda na kuyashinda na kuyaharibu, baada ya kunywa kikombe cha ghadhabu ya Mungu, pia kutakuwa na wakati ambapo Wababeli watanywa kikombe cha ghadhabu ya Mungu na kikombe cha ghadhabu ya Mungu. Hawajitegemei kwa Mungu.

Waisraeli na watu wa Yuda walipokuwa wakipitia nyakati hizi za shida, kulikuwa na tabia ya kufikiria, je, miungu ya Ashuru katika karne ya nane ni mikubwa kuliko miungu ya Israeli? Waashuri wangewezaje kutushinda ikiwa Bwana Mungu, ambaye ndiye mfalme mkuu, Bwana angewezaje kuturuhusu kushindwa na majeshi haya? Je, hii ina maana kwamba majeshi ya Ashuru ni makubwa kuliko majeshi ya Yahweh? Wakati wa karne ya sita na karne ya saba, Wababeli wanapoanza kuvamia Yuda, je, miungu ya Babeli ni mikubwa kuliko miungu ya Yuda? Je, hiyo ndiyo sababu tumeshindwa? Manabii wa Agano la Kale wanataka kuwapa watu uelewa wa kitheolojia kuhusu hili. Mungu hana nguvu katikati ya hili. Kwa kweli Mungu anatimiza makusudi yake ya uhuru.

Nabii Isaya katika nusu ya pili ya kitabu cha Isaya pia atasema kuhusu mfalme wa Uajemi Koreshi, kwamba Mungu atamwinua mwishoni mwa mchakato huu ili hatimaye achukue nafasi ya Wababeli. Atasema, Koreshi ni mchungaji wangu. Hata

atasema, Koreshi ni mpakwa mafuta wangu, neno la Kiebrania Mesia, mtangulizi wa neno letu Masihi.

Koreshi ndiye mchungaji wangu na Masihi. Tena, si kwa sababu Koreshi alikuwa akimwogopa Mungu wa Israeli, si kwa sababu Koreshi ni mwamini Mungu mmoja. Tunajua kutokana na maandishi na vitu vyake kwamba hakuwa.

Sio kwa sababu Koreshi anamtambua Bwana kama Mungu mmoja wa kweli, bali kwa sababu Mungu atamtumia Koreshi na Waajemi kwa njia ile ile aliyomtumia Tiglath-Pileseri na Waashuri kwa njia ile ile aliyomtumia Nebukadreza na Wababeli. Mungu ndiye anayedhibiti mchakato huu wote. Katika karne ya nane, Israeli na Yuda wanakaribia kuingia katika wakati huu wa janga la kitaifa, ambapo wako chini ya mamlaka ya mamlaka haya ya kifalme.

Manabii walitaka wajue kwamba Mungu alikuwa mkuu na kwamba Mungu alikuwa na udhibiti wa hilo. Tunapowafundisha manabii na tunapowahubiria manabii watu leo, nadhani wakati mwingine ni muhimu sana kwetu kuwakumbusha watu kwamba Mungu ana udhibiti wa ulimwengu wa kimataifa. Mungu anajua yote kuhusu ugaidi wa kimataifa na Mungu, hata wakati mwingine, atawatumia watu waovu na mataifa maovu kutimiza makusudi yake.

Mgogoro huu wa Ashuru ulipoanza katika karne ya nane, manabii wanawapa watu uelewa huu wa kidini na kisiasa. Nabii Isaya anaendelea kusema, baada ya mstari wa tano, Ashuru ni fimbo ya hasira yangu, fimbo iliyo mikononi mwao ni ghadhabu yangu, dhidi ya taifa lisilomcha Mungu ninamtuma. Isaya hata anazungumzia kuhusu Israeli na Yuda kuwa taifa lisilomcha Mungu.

Sehemu zingine Isaya atazilinganisha na Sodoma na Gomora. Hii ndiyo sababu Mungu atatuma jeshi la Ashuru dhidi yao. Lakini tatizo lilikuwa kwamba jeshi la Ashuru, Tiglath-Pileseri, Nebukadreza, baadaye, hawakutambua kwamba walikuwa wakitimiza makusudi ya Mungu.

Badala ya Tiglath-Pileseri kuja Israeli kwa sababu Mungu alimwamuru afanye hivyo, au badala ya Nebukadreza kuja Yuda kwa sababu alijua alikuwa akifanya mapenzi ya Mungu, hatimaye, wafalme hawa walikuwa wakitekeleza matamano na mipango yao ya kibeberu. Waashuri, badala ya kufanya kazi takatifu, kwa kweli walikuwa wakifanya ukatili na vurugu mbaya walipohamia Magharibi na kuanza kuwatiisha watu kama Israeli na Yuda. Nabii Isaya anakiri hilo.

Anasema hivi kuhusu mfalme wa Ashuru katika kifungu hiki katika Isaya sura ya 10, Isaya 10:7, lakini mfalme wa Ashuru hakusudii hivyo. Kwa maneno mengine, hakusudii kuja na kufanya mapenzi ya Mungu. Moyo wake haufikirii hivyo, lakini moyoni mwake ni kuharibu na kukatilia mbali mataifa, si machache.

Na mfalme wa Ashuru atawaangalia Israeli na Yuda na atasema, je, hizi ni falme na je, hizi ni mataifa tofauti na mataifa mengine ambayo nimeyashinda? Je, sanamu na sanamu za Samaria na Yuda ni kubwa kuliko sanamu na sanamu na miungu ya watu hawa wengine wapagani? Nitawashinda kama nilivyowashinda watu wengine wote. Wakati jiji la Yerusalemu litakapozingirwa baadaye katika ufalme wa kusini, Senakeribu, mfalme wa Ashuru atakuja kwa watu wa Yuda na kuwaambia, msimsikilize Hezekia au msiwasikilize viongozi wenu wanaowaambia kwamba Mungu wenu atawaokoa. Mungu wenu hana ufanisi zaidi au hatakuwa na ufanisi zaidi katika kuwaokoa kuliko miungu yote ya watu hawa wengine.

Na kwa hivyo, kwa sababu ya kufuru ya wafalme hawa wa Ashuru, kwa sababu wao ni sehemu ya watawala hawa wa kibinadamu wanaotikisa ngumi zao mbele za Mungu na kusema, tutafanya chochote tunachotaka, kwa sababu hatimaye wanakuja kutimiza matamanio yao ya kibeberu na kwa sababu wanafanya hivi kwa njia ya vurugu na ya kutisha, Mungu anasema, nitawatumia kutimiza kusudi langu. Lakini pia nitawawajibisha kwa vurugu na uovu wao. Na kwa hivyo, Mungu anawatumia wafalme hawa.

Anasimamia ubao wa chesi, lakini Mungu hashiriki katika uovu wa kimaadili ambao Tiglath-Pileseri, Senakeribu, na wafalme hawa wote wa Ashuru hufanya. Mojawapo ya mambo tunayojua kuhusu jeshi la Ashuru na kuhusu watu wa Ashuru ni kwamba ilikuwa himaya ambayo, kwa njia nyingi, ilijengwa juu ya vurugu, umwagaji damu, na vitisho. Majeshi ya Tiglath-Pileseri yalipoanza kuenea na akaanzisha himaya yake, moja ya njia walizofanya hivi ilikuwa kwa kuwatisha watu waliowazunguka kwa nguvu zao za kijeshi na vurugu.

Tunapoangalia maandishi ya Waashuru, tunapoangalia kumbukumbu za Waashuru, tunapoangalia sanaa ya Waashuru, tunaona mkazo katika vurugu, umwagaji damu, na ushindi wa kijeshi. Kwa mfano, mfalme Senakeribu, ambaye ndiye mfalme atakayezunguka jiji la Yerusalemu mwaka wa 701 KK, anasema hivi, akizungumzia kuhusu maadui zake na ushindi wake wa kijeshi; kama ng'ombe wanene, niliwakata haraka na kuwalinda. Niliwakata koo kama wana-kondoo.

Ninakatiza maisha yao kama mtu anavyokata kamba. Na kwa hivyo, unapata wazo la vurugu zilizotukuzwa na wafalme hawa wa Ashuru. Ashurbanipali wa karne ya saba atasema hivi katika moja ya maandishi yake, kwa damu yao, nilipaka rangi nyekundu mlimani kama sufu na mengine yote, makorongo na vijito vya milima, vilimezwa.

Niliwachukua mateka na mali zao, nikakata vichwa vya wapiganaji wao, nikajenga mnara mbele ya mji wao, nikawachoma moto wavulana na wasichana wao.

Na hivyo tunapofikiria katika historia yote, hofu za vita na jinsi tunavyochukia hilo na jinsi tunavyopinga hilo, Waashuri walitumia hilo kama sehemu ya mkakati wao ili hatimaye kuwatisha mataifa madogo kama Israeli na Yuda ili watiishwe. Tukiangalia

sanaa ya Waashuri, tunaona picha, na tunaona picha za vichwa vilivyokatwa vikiwa vimerundikwa nje ya kuta za jiji. Tunaona miili ikikatwa viungo.

Tunaona picha za watu wakitundikwa kwenye vijiti baada ya miji kutekwa. Hilo ndilo linalowapata Wayahudi, katika Israeli na Yuda, wanaposhindwa na Waashuri. Kuna kipande kimoja maalum cha sanaa ya Waashuri kinachoonyesha matendo mbalimbali ya ukatili wa Waashuri.

Katika jopo moja, tunamwona askari wa Ashuru akimpiga mfungwa wa vita wa Elamite hadi kufa. Katika sehemu nyingine, tunamwona askari wa Ashuru wakimchubua mfungwa wa vita wa Elamite, wakimkata ngozi na kuivua akiwa bado hai kama aina ya mateso. Askari wa Ashuru wananyoosha mkono hadi mdomoni mwa mfungwa mwingine na kutoa ulimi wake.

Na kwa hivyo, kuna mwelekeo huu, na nadhani hii ilikuwa kweli kwa majeshi yote katika Mashariki ya Karibu ya kale. Hakuna Mikataba ya vita ya Geneva, lakini ni jambo ambalo linasisitizwa haswa kama sehemu ya usemi wa Waashuru. Senakeribu alipoteka jiji la Lakishi huko Yuda, alirudi kwenye jumba lake la kifalme. Alipamba kuta kwa picha za ushindi wa Lakishi kwa sababu hii ilikuwa moja ya mafanikio muhimu zaidi ya kijeshi katika kazi yake.

Na kwa hivyo inavutia kufikiria kama Amosi, na manabii hawa katika karne ya nane wanapoanza huduma yao, Mungu anawachukua watu wakatili, wenye jeuri, kwa njia nyingi, wenye kudharauliwa ambao wana mipango yao wenyewe juu ya watu hawa, wanaofanya vurugu, wanaofanya mambo haya yote mabaya. Mungu anawatumia kama chombo chake cha hukumu juu ya watu wake wasio haki. Tunasoma katika Wagalatia, kanuni kwamba chochote apandacho mtu, ndicho atakachovuna.

Na nadhani tukitaka mojawapo ya taswira zenye ufanisi zaidi za kuvuna na kupanda katika Biblia yote, tunaweza kufikiria yaliyowapata Israeli na Yuda katika karne ya nane. Wamepanda mamia ya miaka ya kutotii na kutokuwa waaminifu kwa Mungu. Watavuna matokeo ya dhambi hiyo.

Nabii Hosea atasema, mmepanda upepo, na Israeli walifanya hivyo kwa uovu wao, kwa mikakati yao ya kijeshi, kwa kujihusisha kwao kisiasa katika miungano. Mtavuna kimbunga. Na kimbunga hicho kingekuwa jeshi la Ashuru. Wangekuja juu ya Israeli na kutekeleza adhabu ya Mungu.

Tunaelewa utakatifu wa Mungu, chuki ya Mungu kwa dhambi, uzito wa dhambi na matokeo yake tunapoangalia kitakachowapata Israeli na Yuda katika karne ya nane kutokana na kutotii kwao. Kwa hivyo Tiglath-Pileseri atapanua himaya yake. Majeshi yake yatahamia magharibi na yatawaweka Israeli na Yuda chini ya mamlaka yao na chini ya ushawishi wao.

Kufikia mwaka wa 722-721, ufalme wa kaskazini wa Israeli katika mwaka huo maalum utaanguka kwa Waashuri. Mji mkuu wa kaskazini wa Samaria ulianguka kwa wafalme wa Ashuru. Na wakati huo, ufalme wa kaskazini utaenda utumwani.

Makabila kumi ya kaskazini yatapotea na Ashuru itakuwa jimbo la Ashuru. Ufalme wa kusini wa Yuda utaokoka janga hili. Lakini ufalme wa kusini wa Yuda chini ya Ahazi pia unakuwa kibaraka wa Waashuri.

Waashuri walihamia kusini mwishoni mwa karne ya nane; rekodi za Waashuri zinasema kwamba waliteka miji 46 tofauti huko Yuda na kumnasa mfalme wa Yuda, Hezekia, kama ndege kwenye ngome. Lakini hatimaye kwa sababu ya imani ya Hezekia, kwa sababu anamgeukia Mungu, Yuda itaokolewa kwa miaka mingine 140. Lakini pia watapitia athari za jeshi la Waashuri na uvamizi wa Waashuri.

Kazi ya manabii kama Amosi na Hosea ni kuwaamsha watu kuhusu mgogoro huu. Amosi alitokea mwaka 760 hadi 750 KK. Ni mwisho wa wakati wa utawala wa Yeroboamu wa Pili.

Kumekuwa na ustawi huu mkubwa. Ni kazi ya Amosi kusema kwamba wakati unakaribia mwisho, na sasa Mungu ataanza kuwahukumu watu wake. Na nadhani tunapoangalia mazingira maalum ya huduma ya Amosi na wakati wa hili, kuna mambo matatu au manne ambayo ni muhimu kuhusu ushiriki wa Amosi katika hatua hii maalum katika historia ya Israeli.

Nataka kuanza kwa kusoma mistari miwili ya kwanza ya kitabu cha Amosi na kuanzisha tu mazingira na usuli wa kihistoria. Amosi anaingia wapi katika hili, katikati ya mgogoro huu wa Ashuru? Na Amosi 1:1-2 inasema, maneno ya Amosi, ambaye alikuwa miongoni mwa wachungaji wa Tekoa, aliyoyaona kuhusu Israeli siku za Uzia, mfalme wa Yuda, na siku za Yeroboamu, mwana wa Yoashi, mfalme wa Israeli, na inasema, miaka miwili kabla ya tetemeko la ardhi. Sawa.

Kwa hivyo, kuna mambo kadhaa kuhusu wakati wa huduma ya Amosi katikati ya mgogoro huu mkubwa wa Ashuru ambayo ni muhimu. Kama nilivyosema, wakati wa huduma ya Amosi kwa ujumla unakadiriwa kuwa mahali fulani katika miaka ya 760 hadi 750 KK. Maana yake ni kwamba yeye yuko mwanzoni kabisa mwa manabii hawa ambao wataanza kuwaonya watu kwamba hukumu iko njiani.

Bado ni miaka 30 au 40 Amosi anapoendelea na huduma yake. Na kwa hivyo itakuwa vigumu sana kwa watu ambao wamepitia baraka na ustawi huu wote kuchukua ujumbe wake kwa uzito. Hebu fikiria kama wewe ni Amosi anayejaribu kuwashawishi watu hawa. Huo ndio ugumu alionao katika huduma yake.

Sababu ambayo Amosi mara nyingi atafanya hukumu hii isikike kuwa mbaya iwezekanavyo, ni kwamba kuna matumaini kwamba hatimaye uzito huo utawaamsha

watu hawa. Jambo la pili ni kwamba uzito wa huduma na ujumbe wa Amosi wakati huu maalum katika historia ya Israeli unaonekana katika mazingira ya wito wake. Sawa.

Huenda hatukuona hili tulipokuwa tukipitia mstari wa kwanza, lakini unasema, maneno ya Amosi, ambaye alikuwa miongoni mwa wachungaji huko Tekoa. Tekoa ulikuwa mji au kijiji katika ufalme wa kusini wa Yuda. Na Mungu kwa kweli anamwita Amosi aondoke katika ufalme wa kusini wa Yuda na kuhubiri ujumbe huu katika ufalme wa kaskazini wa Israeli.

Sawa. Ujumbe huu ni mzito vya kutosha kwamba Amosi ataondoka nyumbani kwake Yuda na ataenda kutangaza ujumbe huu katika ufalme wa kaskazini wa Israeli. Huenda ukatuambia jambo fulani kuhusu hadhi ya manabii katika ufalme wa kaskazini pia.

Ikiwa Mungu atapata nabii mwaminifu wa kuhubiri ujumbe huu, itabidi amwite mtu kutoka ufalme wa kusini kufanya hivyo. Na kwa hivyo Amosi atavuka mpaka kati ya kusini na kaskazini, na kama mgeni na kama sehemu ya watu wanaochukiwa kusini, Amosi atapeleka ujumbe wake kaskazini na kuhubiri huko. Mungu pia atamwita Amosi kutoka kwenye wito na kutoka katika hali maishani ambayo haina uhusiano wowote na kuwa nabii.

Tunaona jambo lingine kuhusu wito wa Amosi na kauli zaidi kuhusu hili katika kauli ambayo Amosi anaitoa katika Amosi sura ya 7, mistari ya 14 na 15. Hatimaye, mmoja wa makuhani kaskazini, Amazia, baada ya Amosi kuhubiri ujumbe huu wa hukumu, na hatujui hasa ni muda gani huduma yake ilidumu. Huenda ikawa ni muda mfupi, huenda ikawa miaka kadhaa, lakini hatimaye, Amazia atasema, acha kutuhubiria.

Rudi nyumbani, rudini Yuda, na muache kusema dhidi ya patakatifu pa mfalme. Hatutaki kusikia ujumbe wako wa hukumu tena. Na Amosi atasema, Mungu aliponiita, Mungu aliposema, Niko hapa tu kwa sababu Mungu aliniita na sikuwa nabii wala mwana wa nabii, lakini nilikuwa mchungaji na mtunzaji wa tini za mikuyu.

Lakini Bwana alinichukua kutoka katika kufuata kundi, naye Bwana akaniambia, Nenda ukawatabirie watu wangu Israeli. Kwa hivyo, Mungu alimwita Amosi kutoka katika hali ya kipekee sana. Amosi hakuwa nabii.

Na kauli ambayo Amosi anaitoa anaposema sikuwa nabii wala mwana wa nabii ambayo imetafsiriwa kwa njia kadhaa tofauti. Baadhi ya watu wamechukulia hilo kama swali. Je, sikuwa nabii au mwana wa nabii? Baadhi wamemwona Amosi akitofautisha kati ya ukweli kwamba alikuwa mwonaji, aina ya nabii waliyo nayo Yuda, badala ya nabii, ambaye alikuwa mmoja wa wasemaji katika ufalme wa kaskazini.

Watu wengine wamemchukulia Amosi akisema, Sikuwa nabii wa kidini au nabii wa serikali au nabii rasmi. Lakini labda uelewa wa kawaida zaidi wa hili ni kwamba sikuwa, kwa kumwita nabii wa Mungu, hadi wakati ambapo Mungu aliingilia kati na Mungu akaingilia kati maishani mwangu na kusema, Nataka uende katika ufalme wa kaskazini wa Israeli. Na wakati huo, wito wa Amosi ukawa mmoja kama nabii na msemaji wa Mungu.

Kwa hivyo, kutokana na hali hiyo ya kipekee ambapo Amosi si nabii, yeye ni mchungaji. Yeye ni mtunza mikuyu. Yeye ni mkulima.

Na Mungu anamfukuza kutoka hapo. Umuhimu wa ujumbe huu ni kwamba Bwana anamchukua tu na kumhamisha. Na kama profesa wa seminari, mimi nimekuwa mwanafunzi, au nimekuwa mwalimu ambaye Mungu amemwita kutoka kwa kila aina ya miito, siasa, riadha, utekelezaji wa sheria, na biashara.

Na Mungu amewaambia watu, Nataka mwende, na nataka mhubiri kwa ajili ya mwanadamu. Na watu huitikia wito huo. Hivyo ndivyo Amosi alivyofanya.

Lakini mazingira ya wito wa Amosi yanaonyesha uzito wa ujumbe alioitwa kuhubiri na Mungu. Nadhani kuna jambo lingine kuhusu wito wa Amosi ambalo tunahitaji kurekebisha. Tunapozungumzia kuhusu Amosi kuwa mchungaji na mtunza mikuyu, na alihusika katika kilimo na mambo ya aina hiyo, mara nyingi huwasikia watu wakimtaja Amosi kama mkulima wa mashambani au mhubiri wa mashambani na kwamba Mungu alimwita mhubiri huyu wa mashambani kwenda ufalme wa kaskazini.

Kwa kweli, tukiangalia maelezo ya Amosi, huenda maandishi yanadokeza jambo zaidi. Neno linalotumika kumuelezea Amosi kama mchungaji katika Amosi sura ya kwanza, mstari wa kwanza, si neno la kawaida la Kiebrania la mchungaji. Badala yake, ni neno noqad.

Na neno hilo noqad limetumika katika 2 Wafalme sura ya tatu, mstari wa nne, naamini ni mahali pengine pekee ambapo limetumika, kumuelezea Meshu, mfalme wa Wamoabu, akisema kwamba alikuwa mchungaji. Na kwa hivyo, pendekezo la neno hilo ni kwamba Amosi si mhubiri maskini wa mashambani tu, mtu asiye na elimu, lakini Amosi ni mmiliki wa ardhi mwenye ardhi kubwa na idadi kubwa ya mifugo. Yeye ni mchungaji na mmiliki wa mifugo sawa na mfalme.

Na katikati ya maisha yake yenye shughuli nyingi, katikati ya utajiri huu wote, wito wa Mungu maishani mwake ni mzito vya kutosha kiasi kwamba Mungu anasema, Nataka uende ukatangazie ufalme wa kaskazini. Na nadhani hata kama Amosi alivyowaeleza watu hao hali ya wito wake, na ilikuwa njia ya Mungu kuwaonyesha uzito wa ujumbe ambao Amosi alikuwa amekuja kuwatangazia. Kwa bahati mbaya, Amosi anapohubiri, Amazia hatimaye anaonyesha mwikio wa watu.

Hatutaki kusikia haya. Ondokeni kwetu. Jambo la nne kuhusu wito wa Amosi na wakati wa hili na jinsi linavyolingana na mgogoro wa Ashuru ni kile tunachokiona katika sura ya kwanza ya Amosi, mstari wa kwanza, kile kinachotokea pia baada ya huduma ya Amosi.

Na kumbuka kwamba inatuambia hapo katika mstari wa kwanza kwamba alihubiri katika siku za Uzia, mfalme wa Yuda, katika siku za Yeroboamu, wafalme hawa wote wawili waliofanikiwa na matajiri, lakini alihubiri miaka miwili kabla ya wakati wa tetemeko la ardhi. Ninaamini kwamba kusudi, muundo, na nia mahususi ya huduma ya Amosi ilikuwa kuwahubiria watu kuhusu hukumu iliyokuwa ikija, na Mungu aliwatumia onyo baada ya Amosi kuwahubiria. Miaka miwili baadaye, kulikuwa na tetemeko la ardhi lililotokea katika Israeli na Yuda.

Na ilikuwa ukumbusho; ilikuwa wito wa kuamsha. Ilikuwa ni pigo lingine la Mungu kwa watu wa Israeli ili kuwakumbusha kwamba hukumu ilikuwa inakuja. Na nadhani maelezo haya ya bahati yametajwa katika mstari wa kwanza kusema kwamba hii ilikuwa uthibitisho wa maonyo na jumbe za hukumu za Amosi.

Mungu alituma tetemeko hili la ardhi kama njia nyingine ya kuwaonyesha watu wake kwamba hukumu kubwa zaidi ilikuwa karibu. Waakiolojia wametuthibitishia kwamba tetemeko la ardhi ambalo Amosi anazungumzia lilitokea kweli. Katika mji wa Hazori kaskazini mwa Israeli, kumekuwa na ugunduzi wa akiolojia katika Stratus 6 wa uharibifu wa kuta uliotokea katika mji wa Hazori katika karne ya 8 KK ambao unatuthibitishia uzito wa tetemeko hili la ardhi.

Mungu alikuwa makini kuhusu kile ambacho kingetokea. Mungu alikuwa akiwaonya watu wake kuhusu kile ambacho kingetokea katika siku zijazo. Baadaye katika manabii wa baada ya uhamisho, kuelekea mwisho wa manabii wadogo, tuna kauli hii katika Zekaria sura ya 14, mstari wa 5. Zekaria 14:5 inasema, Mtakimbilia bonde la milima yangu, mkizungumzia hukumu ya siku ya Bwana ijayo, kwa maana bonde la milima litafika hadi Azali.

Nanyi mtakimbia kama mlivyokimbia tetemeko la ardhi siku za Uzia, mfalme wa Yuda. Na hivyo tetemeko hilo la ardhi lilikuwa muhimu vya kutosha kiasi kwamba katika kipindi cha baada ya uhamisho, baada ya mambo yote yaliyotokea katika Israeli na Yuda, bado walikumbuka hili. Ujumbe wa Amosi ulikuwa onyo la hukumu itakayokuja.

Ilikuwa ni maandalizi ya mgogoro wa Ashuru. Na tetemeko hili la ardhi lilikuwa uthibitisho kwamba watu wa Mungu walihitaji kuchukua ujumbe huu kwa uzito. Mungu anawaita watu kuhudumu wakati mwingine katika hali ngumu sana.

Mungu alimwita Amosi ili kuwaandaa watu kwa ajili ya hukumu. Na Mungu ametuita kutangaza hukumu na wokovu wake. Na anatuita kutangaza hilo hata wakati ujumbe huo haupendwi na watu wengi, hata wakati si kitu ambacho watu wanataka kusikia.

Na uaminifu wa Amosi kwa wito wake, nadhani ni ukumbusho kwetu kwamba Mungu anataka tufanye vivyo hivyo na Mungu atatupa thawabu ikiwa tutatangaza neno lake kwa uaminifu.

Huyu ni Dkt. Gary Yates katika mfululizo wake wa mihadhara kuhusu Manabii Wadogo. Huu ni mhadhara wa 5 kuhusu Amosi, Mgogoro wa Ashuru kama Usuli Wake.